

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/175/2018
Identifikačné číslo spisu:	1111215632
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1111215632.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUDr. Michala Mudráka, správcu konkurznej podstaty, so sídlom v Bratislave, Hurbanovo námestie 1, úpadcu Zevax, s. r. o, so sídlom v Bratislave, Medená 18, IČO: 44 543 476, zastúpeného Mgr. Michalom Zemanom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Medená 18, proti žalovaným 1/ Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, so sídlom v Bratislave, Šagátova 1, IČO: 00 212 008, 2/ Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody, so sídlom v Bratislave, Chorvátska 5, IČO: 00 738 255, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 7C/94/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. augusta 2017 sp. zn. 5Co/478/2015, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. augusta 2017 sp. zn. 5Co/478/2015 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 10. novembra 2014 č. k. 7C/94/2011-295 a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava I dňa 16. mája 2011 domáhal, aby žalovaným bola uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu škody vo výške 250.000 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 16. mája 2011 do zaplatenia. Žalobu odôvodnil tým, že 30. decembra 2008 žalovaní ako spoloční vyhlasovatelia vyhlásili obchodnú verejnú súťaž na prenájom predajne vyhlasovateľa 1/ (žalovaný 1/) v objekte Mlynská dolina a ústavnej predajne vyhlasovateľa 2/ (žalovaný 2/) na Chorvátskej 5 (ďalej len „verejná súťaž“). Predmetom verejnej súťaže bola najvýhodnejšia ponuka zo strany uchádzačov týkajúca sa výšky nájomného za 1 m² na rok. Návrh do verejnej súťaže mal uchádzač zaslať žalovanému 2/ v termíne do 15. januára 2009. Vyhodnotenie verejnej súťaže sa malo uskutočniť v termíne do 20. januára 2009. Do verejnej súťaže sa okrem žalobcu prihlásila tiež spoločnosť K SLOVAKIA, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Na križovatkách 35/A, IČO: 35 973 293 (ďalej len „K SLOVAKIA, s. r. o.“). Otváranie obálok s ponukami, ktoré boli predložené v lehote na predkladanie ponúk do verejnej súťaže sa uskutočnilo 19. januára 2009 v priestoroch sídla žalovaného 1/. Vyhodnotenie ponúk verejnej súťaže sa uskutočnilo 21. januára 2009, t. j. deň po termíne uvedenom vo vyhlásení verejnej súťaže. Komisia na prípravu a realizáciu verejnej súťaže p o otvorení obálok a následnom preskúmaní formálnych a obsahových náležitostí oboch predložených ponúk dospela k

záveru, že podľa predloženej výšky nájomného za 1 m² ročne za predajné a skladové priestory bola výhodnejšia ponuka spoločnosti K SLOVAKIA, s. r. o., avšak obsah ponuky týmto účastníkom nezodpovedal uverejneným podmienkam verejnej súťaže. Naproti tomu obsah ponuky žalobcu týmto podmienkam zodpovedal. Vzhľadom na tieto zistenia ponuka spoločnosti K SLOVAKIA, s. r. o. nebola odporúčaná, aby bola do súťaže zahrnutá, ponuka žalobcu naopak áno. I napriek tomu bolo zo strany žalovaného 1/ zaslané žalobcovi 23. januára 2009 oznámenie, v ktorom žalovaný 1/ odmietol všetky ponuky predložené do verejnej súťaže. V období pred vyhlásením verejnej súťaže bola spoločnosť K SLOVAKIA, s. r. o. nájomcom predmetných priestorov, a to na základe zmluvy o nájme z 31. marca 2008 č. V.. Zmluvou o prevezení správy majetku štátu z 22. februára 2004 č. V. uzatvorenej medzi Slovenskou republikou, žalovaným 1/ a žalovaným 2/ došlo k zmene správcu majetku vo vlastníctve štátu - Mlynská dolina tak, že namiesto žalovaného 2/ sa novým správcou stal žalovaný 1/ ako prenajímateľ vo vzťahu k týmto priestorom. Spoločnosť K SLOVAKIA, s. r. o. požiadala žalovaného 1/ o zníženie nájomného. Keďže výška nájomného bola určená na základe verejnej súťaže, k zníženiu nemohlo dôjsť bez ukončenia nájomnej zmluvy a vyhlásenia novej súťaže. Spoločnosť K SLOVAKIA, s. r. o. a žalovaný 1/ a 2/ uzatvorili preto 04. decembra 2008 dohodu o ukončení zmluvy o nájme ku dňu 31. januára 2009. Následne bola žalovanými 1/ a 2/ vyhlásená verejná súťaž. Vyhlasovatelia 23. januára 2009 vydaním rozhodnutia odmietli všetky predložené ponuky, zároveň v uvedený deň žalovaný 1/ so spoločnosťou K SLOVAKIA, s. r. o. uzatvorili dohodu o pokračovaní zmluvného vzťahu, na základe ktorej došlo k obnoveniu nájomnej zmluvy. Dodatkom č. 1 k nájomnej zmluve z 26. januára 2009 došlo k zníženiu nájomného, ktorého hodnota zodpovedala výške nájomného predloženého v rámci ponuky verejnej súťaže spoločnosťou K SLOVAKIA, s. r. o. S poukazom na § 287 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej len „Obchodný zákonník“) v nadväznosti na § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) žalovaní podľa názoru žalobcu nemohli prijať rozhodnutie o odmietnutí všetkých ponúk súťaže. V dôsledku protiprávneho konania žalovaných spočívajúceho v ich opomenutí povinnosti uzatvoriť so žalobcom zmluvu o nájme (§ 287 ods. 1 Obchodného zákonníka) vznikla žalobcovi škoda v podobe ušlého zisku, ktorý by žalobca dosiahol, ak by bol prevádzkovoval bufety v priestoroch tvoriacich predmet nájomnej zmluvy na obdobie 5 rokov. Ušlý zisk žalobca určil podľa svojich podnikateľských zámerov na sumu 50.000 € ročne po odpočítaní nákladov na prevádzku, t. j. 250.000 € za celé obdobie 5 rokov.

1.1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. novembra 2014 č. k. 7C/94/2011-295 žalobu zamietol, žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov konania nepriznal.

1.2. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v rámci právneho posúdenia veci sa musel prednostne zaoberať otázkou pasívnej vecnej legitimácie žalovaných. Z doposiaľ vykonaného dokazovania vyplynulo, že priestory bufetu boli vo vlastníctve Slovenskej republiky, a ich správcami boli obaja žalovaní. V súlade s § 3 ods. 1 zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu (ďalej len „zákon č. 278/1993 Z. z.“) obsahom správy majetku štátu je súhrn oprávnení a povinností správcu k tej časti majetku štátu, ktorý mu štát zveril do správy. Pretože predmetom verejnej súťaže bol nájom majetku štátu, žalovaní pri verejnej súťaži vystupovali ako správcovia majetku štátu. Podľa názoru súdu prvej inštancie rozpočtová organizácia ako správca majetku štátu musí pri všetkých právnych úkonoch konať v mene štátu, výnimky ustanovuje § 1 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z. z. Žalobca pritom nesprávne tvrdil, že prevádzkovanie bufetov, resp. predajní spadá pod § 1 ods. 2 písm. a/ zákona č. 278/1993 Z. z. („Tento zákon sa nevzťahuje na a) nakladanie s majetkom štátu, pri ktorom dochádza k plneniu záväzkov v rámci predmetu činnosti správcu alebo v súvislosti s ním,“), a teda sa na verejnú súťaž zákon o správe majetku štátu nevzťahuje. Súd prvej inštancie mal za to, že predmet činnosti žalovaných ako správcov majetku štátu vymedzujú zákonné ustanovenia § 1, § 2 ods. 1, ods. 3, ods. 4 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže a § 4 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby. V zmysle týchto zákonných ustanovení predmetom činnosti žalovaného 1/ je riadenie a kontrola ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody. Predmetom činnosti žalovaného 2/ je stráženie, dozor, dohľad nad osobami vo väzbe. Prevádzkovanie bufetu (predajne) nemožno v žiadnom prípade považovať za činnosť, ktorú majú žalovaní v predmete činnosti. Rovnako to nemožno považovať ani za činnosť, ktorá súvisí s predmetom činnosti žalovaných. Pripustenie takého extenzívneho výkladu, by muselo viesť k záveru, že akákoľvek činnosť, ktorú správca majetku štátu realizuje pri svojej činnosti súvisí s jeho predmetom činnosti. Ak by aj súd prvej inštancie pripustil, že by prevádzkovanie bufetov mohlo súvisieť s predmetom činnosti žalovaných, predmetom tohto konania nie je prevádzkovanie bufetov,

resp. verejná súťaž s tým súvisiaca, ale náhrada škody z verejnej súťaže. Tento vzťah by nebolo možné zaradiť pod § 1 ods. 2 písm. a/ zákona č. 278/1993 Z. z. Súd prvej inštalácie sa nestotožnil s námietkou žalobcu, že protiprávneho konania sa nedopustil štát, ale žalovaní, preto sú v konaní pasívne legitimovaní bez ohľadu na to, či sa konania dopustili ako správcovia majetku štátu. Žalobcom tvrdeného protiprávneho konania sa mali dopustiť žalovaní pri správe majetku štátu, preto prípadnú vinu za protiprávne konanie musí rovnako niesť správca, nie iný subjekt - v tomto prípade rozpočtová organizácia. S poukazom na § 2 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z. z. dospel súd prvej inštalácie k záveru, že žalovaní tak, ako ich označil žalobca v návrhu na začatie konania, nemajú pasívnu vecnú legitimáciu. S poukazom na uvedené rozhodol tak, že žalobu pre nedostatok pasívnej vecnej legitimácie žalovaných zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 veta prvá zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení do 30. júna 2016 (ďalej aj „O. s. p.“).

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. augusta 2017 sp. zn. 5Co/478/2015 rozsudok súdu prvej inštalácie v znení opravného uznesenia zo dňa 16. júla 2015 č. k. 7C/94/2011-343 potvrdil, žalovaným 1/ a 2/ priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Podľa jeho názoru súd prvej inštalácie vo veci samej riadne zistil skutkový stav veci, vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností [§ 185 ods. 1, ods. 2, ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] z hľadiska opodstatnenosti žaloby, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 191 CSP) a na ich základe dospel k správny skutkový a právny záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite, jasne a výstižne odôvodnil (§ 220 ods. 1, ods. 2 CSP). Vzhľadom k tomu, že sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštalácie v celom rozsahu, obmedzil odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštalácie v zmysle § 387 ods. 2 CSP. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie pre nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

3.1. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva podľa dovolateľa v nesprávnom právnom posúdení veci, a to vo vzťahu odvolacím súdom nesprávne posúdeným právnym otázkam a/ Je rozpočtová organizácia, ktorá vyhlási obchodnú verejnú súťaž (ktorej predmetom je nájom priestorov za účelom prevádzky bufetov určených pre stravovanie osôb vo výkone väzby a výkone trestu, ako aj stravovania príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže) týkajúcu sa majetku štátu, ktorý má táto rozpočtová organizácia v správe, pasívne vecne legitimovaná vo veci nároku na náhradu škody, ktorá vznikla z dôvodu tohto protiprávneho konania?; b/ Je rozpočtová organizácia, ktorá túto obchodnú verejnú súťaž následne protiprávne zruší, pasívne vecne legitimovaná vo veci nároku na náhradu škody, ktorá vznikla z dôvodu tohto protiprávneho konania?

3.2. Dovolanie odôvodnil tým, že predmetom súdneho konania je zodpovednosť za škodu spôsobenú protiprávnym konaním žalovaných, ktorí sú rozpočtovými organizáciami. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 523/2004 Z. z.“) je rozpočtová organizácia právnickou osobou, teda nositeľkou právnej subjektivity. Právna subjektivita okrem iného zahŕňa i zodpovednosť z a vlastné protiprávne konanie, a to bez ohľadu na skutočnosť, či k tomuto protiprávnemu konaniu došlo pri konaní v mene niekoho iného alebo vo vlastnom mene. V posudzovanom prípade s a protiprávneho konania dopustili žalovaní, podľa názoru dovolateľa je nepodstatné, či to bolo v mene štátu alebo nie. Protiprávne konanie žalovaných (ak by aj išlo inak o konanie v mene štátu) navyše nesie známky zjavného a závažného excesu (klientelizmus, machinácie v procese verejného obstarávania), ktorý nemôže zaväzovať zastúpeného. Vyhlásenie verejnej súťaže predstavovalo osobitnú povinnosť pre správcu majetku štátu konať s odbornou starostlivosťou, aby nedochádzalo k zneužitiu majetku štátu (t. j. osobitná povinnosť konať v záujme štátu) v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z. z. Označenie správcu majetku štátu (napr. rozpočtovej organizácie) v právnych vzťahoch týkajúcich sa správy majetku štátu (bez výslovného označenia, že ide o konanie v mene štátu) je postačujúce, a to i v zmluvných vzťahoch, ako aj v konaní pred súdmi alebo inými orgánmi (posledná veta § 2 ods. 2 zákona č. 278/1993 Z. z.). Zároveň ako vyplýva z § 21 ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z. rozpočtové organizácie a príspevkové

organizácie môžu vo vlastnom mene nadobúdať práva a zaväzovať sa odo dňa svojho zriadenia. Za majetok štátu sa považujú veci vo vlastníctve Slovenskej republiky vrátane finančných prostriedkov, ako aj pohľadávky a iné majetkové práva Slovenskej republiky (§ 21 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z.). Podľa dovolateľa teda akákoľvek pohľadávka rozpočtovej organizácie je v podstate pohľadávkou štátu. Súdna prax však akceptuje, že pri vymáhaní týchto pohľadávok (ako aj pri iných sporoch týkajúcich sa správy majetku štátu) sú tieto rozpočtové organizácie (ako aj iní správcovia majetku štátu) označené ako účastníci konania (nie štát). Taktiež súdna prax akceptuje, ak ako zmluvná strana je v zmluve označený správca majetku štátu. Dovolateľ tiež poukázal na ustanovenie § 7 ods. 1 písm. j/ zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 312/2001 Z. z.“), platných do 31. októbra 2009, podľa ktorého služobný úrad je základný článok Zboru väzenskej a justičnej stráže, ktorým je Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže. Podľa § 74 písm. c/ zákona č. 312/2001 Z. z. služobný úrad štátnemu zamestnancovi najmä zabezpečuje utváranie podmienok na stravovanie pri vykonávaní štátnej služby. Verejná súťaž na bufety bola vyhlásená za účelom zabezpečenia stravovania osôb vo výkone väzby a vo výkone trestu, ako aj stravovania príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže, čo je v zmysle uvedených ustanovení zákona č. 312/2001 Z. z. povinnosťou oboch žalovaných zabezpečiť. Podľa § 1 ods. 2 písm. a/ zákona č. 278/1993 Zb. sa tento zákon nevzťahuje na nakladanie s majetkom štátu, pri ktorom dochádza k plneniu záväzkov v rámci predmetu činnosti správcu alebo v súvislosti s ním, a teda uvedený zákon sa ani vôbec nevzťahuje na predmetnú súťaž. Za protiprávne konanie preto jednoznačne zodpovedá rozpočtová organizácia, ktorá sa tohto protiprávneho konania dopustila.

3.3. Z týchto dôvodov dovolateľ navrhol rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a podľa § 450 CSP vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 1/ vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie, ako aj s rozsudkom odvolacieho súdu, obe rozhodnutia považuje za vecne správne. Zotrval na svojom názore, že nie je pasívne vecne legitimovaný v predmetnom konaní. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietol.

5. Žalovaný 2/ vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa stotožnil s výrokom a odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odvolacieho súdu potvrdil.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolacia argumentácia dovolateľa opodstatňuje záver o prípustnosti a tiež dôvodnosti dovolania.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Pokiaľ zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8.1. V zmysle § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

8.2. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. V danom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

9.1. Právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

9.1.1. Dovolateľ v dovolaní tvrdí, že dovolacím súdom neboli ešte vyriešené otázky (a/) Je rozpočtová organizácia, ktorá vyhlási obchodnú verejnú súťaž (ktorej predmetom je nájom priestorov za účelom prevádzky bufetov určených pre stravovanie osôb vo výkone väzby a výkone trestu, ako aj stravovania príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže) týkajúcu sa majetku štátu, ktorý má táto rozpočtová organizácia v správe, pasívne vecne legitimovaná vo veci nároku na náhradu škody, ktorá vznikla z dôvodu tohto protiprávneho konania?; (b/) Je rozpočtová organizácia, ktorá túto obchodnú verejnú súťaž následne protiprávne zruší, pasívne vecne legitimovaná vo veci nároku na náhradu škody, ktorá vznikla z dôvodu tohto protiprávneho konania?

10. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu dovolateľ spôsobom dostatočne určitým vymedzil dve právne otázky, ktoré podľa jeho názoru neboli dovolacím súdom vyriešené. Dospel k záveru, že dovolateľom takto vymedzené otázky (bližšie pozri bod 9.1.1.) dovolací súd dosiaľ neriešil. Dovolateľ preto dôvodne uviedol, že dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Po tomto závere dovolací súd pristúpil k posúdeniu, či je dovolanie žalobcu aj dôvodné, či napadnutý rozsudok skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

11. Pokiaľ ide o obe žalobcom vymedzené právne otázky (a/, b/ bodu 9.1.1.), tieto dovolací súd posudzoval spoločne, nakoľko mal za to, že navzájom súvisia a v oboch prípadoch tvorí ich podstatu právne posúdenie spočívajúce v zistení, či rozpočtová organizácia, ktorá má v správe majetok štátu, je v danom prípade pasívne vecne legitimovaným subjektom.

12. Vecná legitimácia vyjadruje postavenie účastníka konania v hmotnoprávnom vzťahu, kedy jedna sporová strana civilného procesu (žalobca) je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide (aktívna vecná legitimácia) a sporová strana na opačnej procesnej strane (žalovaný) je subjektom hmotnoprávnej povinnosti (pasívna vecná legitimácia). K pasívnej legitimácii sa súd vyjadruje v rozhodnutí vo veci samej vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného dokazovaním, pričom žalobe vyhovie len vtedy, ak žalobca žaluje osobu, ktorá je nositeľom tejto hmotnoprávnej povinnosti. V posudzovanom prípade bolo preto potrebné pri riešení tejto otázky vychádzať zo skutkového stavu veci v spojitosti s hmotnoprávnymi právnymi predpismi upravujúcich činnosť oboch žalovaných ako rozpočtových organizácií.

13. Zo zriaďovacej listiny Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 31. januára 2001 o zriadení Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže (č. l. 200 - 205 spisu) vyplýva, že dňom 1. februára 2001 sa zriaďuje žalovaný 1/ ako rozpočtová organizácia so sídlom v Bratislave na dobu neurčitú. Majetok žalovaného 1/, ku ktorému má právo hospodárenia, a ktorý spravuje, tvoria okrem iného tiež budovy a pozemky. Z výpisu listu vlastníctva č. XXXX (č. l. 205 spisu) vyplýva, že vlastníkom nehnuteľností je subjekt Slovenská republika - Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky, ktorý ich nadobudol Zmluvou o prevode správy majetku štátu č. V. z 22. februára 2008 (č. l. 206 - 214 spisu). V zmysle znenia tejto zmluvy prevodca Slovenská republika - Ústav na výkon väzby previedol na nadobúdateľa Slovenská republika - Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže správu nehnuteľností vo vlastníctve Slovenskej republiky,

súčasťou ktorých je aj „areál Mlynská dolina“, ktoré boli v správe prevodcu. Majetok uvedený v bode 1.2 tejto zmluvy označený ako „areál Mlynská dolina“ mal nadobúdať využiť na služobno-administratívne, ubytovacie a prevádzkové účely a rehabilitačný a športovo záujmový účel.

13.1. Zo zriaďovacej listiny Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 31. januára 2001 o zriadení Ústavu na výkon väzby (č. l. 225 - 234 spisu) vyplýva, že dňom 1. februára 2001 sa zriaďuje Ústav na výkon väzby ako rozpočtová organizácia so sídlom v Bratislave na dobu neurčitú. Dodatkom č. 3 k tejto listine bol s účinnosťou od 1. júla 2013 zmenený názov subjektu organizácie na „Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody“ (označený ako žalovaný 2/). Majetok žalovaného 2/, ku ktorému má právo hospodárenia a ktorý spravuje, tvoria okrem iného tiež budovy a pozemky. Z výpisu listu vlastníctva č. XXX (č. l. 232 spisu) vyplýva, že vlastníkom nehnuteľností je označený subjekt Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody (žalovaný 2/), ktorý ich nadobudol Zriaďovacou listinou z 31. januára 2001 a dodatkom k nej z 1. januára 2003. V zmysle znenia výpisu listu vlastníctva č. XXX ide o nehnuteľnosti podľa jednotlivých parcelných čísel evidované k adrese Bratislava, Chorvátska 5.

13.2. Z vyššie uvedeného vyplýva, že verejná súťaž (č. l. 14 spisu) bola 30. decembra 2008 vyhlásená vyhlasovateľmi (žalovaným 1/ a 2/) ako rozpočtovými organizáciami vo vzťahu k prenájomu objektov, ktoré mali v čase vyhlásenia verejnej súťaže vo svojej správe, a to žalovaný 1/ - objekt Mlynskú dolinu; žalovaný 2/ - objekt na Chorvátskej ulici 5 v Bratislave.

14. Zriaďovanie rozpočtových organizácií a ich hospodárenie upravuje zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy (ďalej len „zákon č. 523/2004 Z. z.“). V zmysle § 21 ods. 1 tohto zákona je rozpočtová organizácia právnická osoba štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami zapojená na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku. Hospodári samostatne podľa schváleného rozpočtu s prostriedkami, ktoré jej určí zriaďovateľ v rámci svojho rozpočtu. Podľa § 21 ods. 4 tohto zákona môžu rozpočtové organizácie vo vlastnom mene nadobúdať práva a zaväzovať sa odo dňa svojho zriadenia. Ako právnická osoba má teda aj právnu subjektivitu, s ktorou neodmysliteľne súvisí aj deliktuálna spôsobilosť, t. j. spôsobilosť na protiprávne úkony, teda povinnosť subjektu právneho vzťahu niesť právnu zodpovednosť a s ňou spojené právne následky za prípadné zavinené protiprávne konanie. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje tiež na rozhodnutie najvyššieho súdu z 1. januára 2005 sp. zn. 2 Cdo 11/2005, v rámci ktorého bol prijatý názor, že „Štát ako spôsobilého účastníka konania nemožno zamieňať s jeho rozpočtovými organizáciami, ktoré majú vlastnú subjektivitu a vystupujú v právnych vzťahoch vo svojom mene.“, v ktorom prípade síce išlo o posúdenie aktívnej vecnej legitímácie (žalobcu), čo však nevylučuje možnosť z uvedeného zovšeobecneného prijatého záveru vychádzať a aplikovať na prípadné obe procesné strany sporu alebo len na žalovaného ako pasívne vecne legitimovaného subjektu.

15. Spôsobilosť konať svojím menom v majetkovoprávných vzťahoch a niesť vlastnú zodpovednosť za záväzky, ktoré z tohto konania vzniknú, sú charakteristickým pojmovým znakom rozpočtových organizácií ako právnických osôb štátu sui generis (§ 21 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z.). Štát môže právo hospodárenia previesť na iné subjekty - rozpočtové organizácie, ktoré vlastným menom vykonávajú správu a hospodárenie s majetkom nie vlastným, ale štátnym (§ 21 ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z.). Vzhľadom k vyššie uvedenému výkladu dospel dovolací súd k záveru, že pokiaľ pri výkone práva hospodárenia so štátnym majetkom vystupujú subjekty - rozpočtové organizácie, ktoré boli zriadené štátom a poverené hospodárením so štátnym majetkom, vo vzťahoch obchodnoprávných a občianskoprávných môžu konať aj pod vlastným menom a na vlastnú zodpovednosť. V posudzovanom prípade zo zriaďovacích listín oboch rozpočtových organizácií (žalovaní 1/ a 2/), ako aj z vyhlásenia verejnej súťaže vyplýva, že oba subjekty vystupovali v obchodnoprávnom vzťahu (vyhlásenie verejnej súťaže) pod vlastným menom (bod 14. a nasl.) a na vlastnú zodpovednosť ako právnické osoby štátu s vlastnou právnou subjektivitou (bod 15.).

16. Pokiaľ v posudzovanom prípade súdy svoje rozsudky založili nesprávne v otázkach vymedzených dovolateľom, týkajúce sa určenia pasívne vecne legitimovaného subjektu, a to že žalovaní nie sú pasívne vecne legitimovanými subjektami, spočívajú ich rozhodnutia na nesprávnom právnom posúdení.

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozsudky súdov oboch inštancií a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.